

Ķīnas Tautas Republikas politiskās līderības maiņa 2012. gadā valsts jauno ārpolitisko uzstādījumu kontekstā

Mārtiņš Daugulis

Rīgas Stradiņa universitāte, Eiropas studiju fakultāte, RSU doktorantūra, Latvija

Ievads. 2012. gada nogalē norisinājās Ķīnas Tautas Republikas (turpmāk tekstā – ĶTR) 18. Komunistiskās partijas kongress, kura galvenais motīvs saistījās ar politiskās virsvadības maiņu, kā nozīmīgāko minot ĶTR prezidentu maiņu – Hu Džjiņtao vietā nākot Sji Džjiņpinam. Ņemot vērā ĶTR specifiku, loģiskas ir debates par jaunā prezidenta ietekmi uz ĶTR attīstību kopumā, būtībā atverot jautājumu par vienas personas ietekmes spēju ĶTR politiskajā sistēmā. Viedokļi ir sadalījušies divās nometnēs – vieni apgalvo, ka ĶTR politiskā sistēma ir pietiekami smagnēja un viena persona, kaut arī prezidents, nevar jūtami mainīt valsts kursu, savukārt pretinieku nometnē ierindojas tie, kas Sji Džjiņpina personības atvērtībā un prietumnieciskumā saskata šo vērtību “pārplūšanas” iespēju arī uz ĶTR politiku.

Tā kā šīs diskusijas piedāvātās abas iespējas ir gana spekulatīvas un tās ir problemātiski zinātniski pamatot, autors konkrētā pētnieciskā darba ietvaros aplūko, kā jaunā prezidenta pie varas nākšanas fakts iekļaujas ĶTR politiskajā paradigmā un kā ĶTR ārpolitisko noteikumu kontekstā iekļaujas jauna līdera iniciatīvas un manevra iespējas. Jānorāda, ka ĶTR jaunā ārpolitikas paradigma uzsāka savu attīstību 2005. gadā Hu Džjiņtao vadībā, ĶTR proaktīvi piedāvājot starptautiskajai sistēmai virkni izmaiņu, kā vajadzētu organizēt starptautiskās attiecības. Raksturīgi, ka šī “noteikumu paradigma” pakāpeniski pārplūst arī uz iekšpolitiskajiem procesiem. Tas, kā jaunā prezidenta nākšana pie varas iekļaujas “miermīlīgās attīstības” un “harmoniskās pasaules” (ĶTR jauno ārpolitikas noteikumu bāzes vienības) konceptos, ir jautājums par visu ĶTR politiskās sistēmas attīstību kopumā.

Darba mērķis. Noskaidrot, kā ĶTR jaunā prezidenta Sji Džjiņpina nākšana pie varas iekļaujas ĶTR jaunajā ārpolitiskajā paradigmā un kāda ir Sji Džjiņpina potenciālā ietekme uz ĶTR politikas attīstību šo noteikumu ietvaros.

Metode ir diskursa analīze. Darba teorētiskais segums ir starptautisko attiecību konstruktīvisma pieeja, Nikolasa Onufa noteikumu veidošanas pētnieciskais virziens.

Secinājumi.

1. Sji Džjiņpins ar savām personības iezīmēm organiski iekļaujas ĶTR jauno ārpolitikas uzstādījumu rāmjos, kas liek domāt par to, ka šie noteikumi ir gana spēcīgi, lai ietekmētu arī politiskās vides attīstību iekšpolitiski (izstrādātie noteikumi ietekmē pašus aģentus), kā arī jaunais prezidents pats ir noteikumu sastāvdaļa (to nesējs).
2. Vienlaikus jaunie ārpolitikas noteikumi ierobežo Sji Džjiņpinu kā aģentu, kurš varētu nākt ar pārāk drosmīgām iniciatīvām. Tas vēlreiz norāda uz ĶTR noteikumu komplicētību – tie līdzās viens otram satur atvērtības potenciālu un virkni ierobežojošu faktoru.
3. Rietumu valstu interesēs būtu maksimāli sasaistīt jauno ĶTR prezidentu ar ĶTR ārpolitiskās paradigmas uzstādītajām vērtībām, jo tas ir veids, kā veicināt visas ĶTR attīstību “starptautiski atbildīgā” virzienā.